

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดมหาสารคาม” ผู้วิจัยดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ลำดับขั้นตอนในการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและความถูกต้องในลักษณะระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และผลสรุปที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน กลุ่มการเงิน ขนาดเล็ก วิสาหกิจชุมชน หลักการพัฒนากองทุน และผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

- 1.2 กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย
- 1.3 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 1.4 สร้างเครื่องมือโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นหลัก
- 1.5 ทดลองใช้และปรับปรุงเครื่องมือ
- 1.6 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.7 วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1.9 รายงานผลการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2550 จำนวน 3,015 คน จาก 201 กองทุน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2550)

หมายเหตุ จำนวนหมู่บ้านตามทะเบียนของสำนักงานทะเบียนอำเภอปรือ จำนวน 203 หมู่บ้าน แต่ได้รับจัดสรรเงินกองทุนจากรัฐบาลเพียง 201 หมู่บ้าน ดังนั้นประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงใช้เพียง 201 กองทุน ตามหมู่บ้านที่ได้รับจัดสรรเงินและดำเนินกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตอำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 355 คน ซึ่งได้มาโดยการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เกรงซีและมอร์แกน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 51)

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 355 คน

2.2.2 จัดกลุ่มประชากรจำแนกตามตำบลในอำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 ตำบล

2.2.3 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สัดส่วนของจำนวนกองทุนหมู่บ้านแต่ละกลุ่ม (ตำบล) เป็นตัวแบ่ง

2.3.4 สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

โดยใช้วิธีจับสลากในแต่ละตำบลให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

ผลจากการคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างกองทุนหมู่บ้านในแต่ละตำบลของอำเภอปรือ จังหวัดมหาสารคาม แสดงไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อตำบล	จำนวนกองทุน	จำนวนกรรมการกองทุน	จำนวนตัวอย่าง
1	หนองโก	10	153	18
2	บัวมาศ	9	136	16
3	บรปือ	15	221	26
4	บ่อใหญ่	16	238	28
5	หนองจิก	20	297	35
6	ยาง	15	220	26
7	หนองม่วง	13	195	23
8	หนองสิม	10	152	18
9	วังไชย	10	153	18
10	คำพี้	15	223	26
11	หนองคูขาด	16	238	28
12	โนนแดง	19	289	34
13	วังใหม่	10	152	18
14	โนนราษี	13	194	23
15	ดอนจัว	10	154	18
รวม	อำเภอบรปือ	201	3,015	355

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน ของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นแนวทาง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชน และความพร้อมของกองทุน โดยแบ่งเป็น 8 ด้านดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำของประธานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) บรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) นโยบายเงินปันผลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5) นโยบายในการส่งเสริมอาชีพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 6) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
- 7) ความหลากหลายของบริการทางการเงินแก่ชุมชน
- 8) การขยายโอกาสการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินแก่คนจน

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบคำถามเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านเป็นสถาบันการเงินชุมชน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ มีดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และสถาบันการเงินต่าง ๆ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานระเบียบและวิธีปฏิบัติต่างๆ จากสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การศึกษาหลักการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นสถาบันการเงินชุมชน ของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ การประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และวิธีสร้างแบบสอบถามรูปแบบต่างๆ จากคู่มือการทำวิจัย ของ ธานินทร์ ศิริปิจารุ (2548 : 38)

3.2 ร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวความคิด เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3.3 เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับร่างเสร็จเรียบร้อยแล้วได้นำเสนอ ผศ. ดร. พรพิมล เกลิมมีประเสริฐ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบในเบื้องต้นว่าแบบสอบถามครอบคลุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของ งานวิจัยหรือไม่ จำนวนภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

3.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยง (Validity) ของแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามนั้นมีความถูกต้องในรายละเอียดต่างๆ ครอบคลุมเนื้อหาของงานวิจัยทั้งหมด โดยนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญดังนี้

3.4.1 นายวรรณรัชต์ จำปามูล ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
วุฒิการศึกษา พบ.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์)

3.4.2 นายมงคล หาวีธี ตำแหน่ง ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
(ธ.ก.ส.) สาขาบรบือ วุฒิการศึกษา บธ.ม.

3.4.3 นายสมัคร ลำเหลือ ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการด้านพัฒนาธุรกิจธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาบรบือ วุฒิการศึกษา วท.บ.(เกษตรศาสตร์)

3.5 นำแบบสอบถามฉบับร่าง ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับ
ร่างที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ถามกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงาน
วิจัยในครั้งนี้จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อให้การหาคุณภาพของแบบสอบถามมีความถูกต้องเที่ยงตรง
มากขึ้น

3.6 หากคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถามกับ
ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ฉบับมาลงรหัส เพื่อกำหนดหาคุณภาพ ของแบบสอบถาม
ซึ่งเป็นการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination) ผลจาก
การทดลองใช้ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากที่สุด

3.7 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ภายหลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามที่ผ่าน
การหาคุณภาพของแบบสอบถามจากการทดลองใช้ และนำเสนอที่ปรึกษาผู้วิจัยได้จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์
และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
เพื่อให้สำนักงานพัฒนาชุมชนออกหนังสือแจ้ง ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ในการจัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้
ประกอบในการเก็บข้อมูล และนัดวัน เวลา สถานที่ เพื่อสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยและทีมงานนำแบบสอบถามไปสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ตามวัน เวลา
และสถานที่ ที่นัดกัน ไว้ พร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อยในการตอบแบบสอบถาม และความสมบูรณ์
ของข้อมูล หากพบข้อบกพร่องในข้อใด ผู้วิจัยจะใช้วิธีสอบถามเก็บข้อมูลเพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างทันที
จนแน่ใจว่าแบบสอบถามทุกฉบับมีความสมบูรณ์ทุกข้อ

4.3 เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จ นำแบบสอบถามจำนวน 355 ฉบับ ที่ได้รับมาดำเนินการตรวจสอบ
สอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

5.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding form)

5.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อ โดยกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้

(ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 77)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

5.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 77)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายความว่า	มีความพร้อมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	มีความพร้อมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายความว่า	มีความพร้อมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายความว่า	มีความพร้อมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายความว่า	มีความพร้อมน้อยที่สุด

5.5 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นสถาบันการเงินชุมชนจากคำตอบที่ได้รับในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อคำถามแบบปลายเปิด โดยนำคำตอบที่ได้รับที่มีความหมายใกล้เคียงกันรวบรวมนำไว้ด้วยกันแล้ว แจกแจงความถี่ ร้อยละ ของข้อมูลคำตอบ

6. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์ดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ค่าสถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

6.3.1 วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient Analysis) เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เข้าใกล้ 1 หรือไม่ควรเกิน 0.80

6.3.2 วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multivariate analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงิน

สมการทดสอบสมมติฐาน

$$\text{Depenall} = B_1\text{Lea} + e_1 \dots\dots\dots (1)$$

$$\text{Depenall} = B_2\text{Org} + e_2 \dots\dots\dots (2)$$

$$\text{Depenall} = B_3\text{Div} + e_3 \dots\dots\dots (3)$$

$$\text{Depenall} = B_4\text{Mem} + e_4 \dots\dots\dots (4)$$

$$\text{Depenall} = B_5\text{Occ} + e_5 \dots\dots\dots (5)$$

เมื่อ

Depenall = ความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นสถาบันการเงินชุมชน

Lea = คะแนนมาตรฐานของปัจจัยด้านภาวะผู้นำกองทุนหมู่บ้าน

Org = คะแนนมาตรฐานปัจจัยด้านบรรยากาศการเรียนรู้ของกองทุน

Div = คะแนนมาตรฐานปัจจัยด้านนโยบายเงินปันผล

Mem = คะแนนมาตรฐานปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก

Occ = คะแนนมาตรฐานปัจจัยด้านนโยบายในการส่งเสริมอาชีพ

B = ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient)

e = ค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)